

CE VA FI ÎN TREI ANI ?

Discursul inaugural rostit de
Andrei MARGA,
la primirea titlului de *Doctor Honoris
Causa* al Universității „1 Decembrie
1918”, Alba Iulia,
6 decembrie 2010

De la un proaspăt laureat al titlului de doctor honoris causa se așteaptă nu numai să aducă mulțumiri, ci și să formuleze un punct de vedere privind domeniile în care se simte stăpân. Am scris de spre filosofia contemporană și-mi vine mereu în minte întrebarea : ce mai rămâne din filosofia de acum cincizeci de ani în era globalizării ? Am scris despre teologii majori ai secolului ultim și mă întreb : de ce nu reușesc intelectualii actuali să integreze neliniștile marilor teologi? Am scris despre argumentare și-mi pun întrebarea: de ce se lasă contemporanii noștri persuadați de atât de multe argumente false și argumentări rău construite? Mă întreb dacă proiectul european postbelic mai este bine înțeles după trei extinderi ale Uniunii Europene, dacă s-au preluat cu acuratețe, cel puțin în cultura de la noi, termenii precum democrație sau laicitate, dacă nu cumva secularizarea are nevoie de corectură, dacă sensul vieții nu a devenit, totuși , confuz la oamenii de astăzi. Îmi pun multe alte întrebări de filozofie sau sociologie și încerc răspunsuri proprii, pe datele vieții actuale.

Dar nu interogațiile mele sunt importante, ci ceea ce se întreabă cei cărora am onoarea să mă adresez. De aceea, în cuvântul meu inaugural, ca membru al acestei prestigioase Universități, aș pleca dintr-un alt loc. Un cunoscut director de ziar

WHAT WILL HAPPEN IN THREE YEARS FROM NOW?

Inaugural Speech presented by
Andrei MARGA,
when receiving the *Doctor Honoris Causa*
title of “December 1st, 1918” University,
Alba Iulia,
December 6th, 2010

From a recent laureate of the doctor honoris causa title, people expect not only to give thanks, but also to formulate a viewpoint regarding the fields he feels he can control. I have written about the contemporary philosophy and I always think about the question: what has remained from the fifty years ago philosophy in the globalization age? I have written about the major theologians of the last century and I wonder: why cannot the current intellectuals integrate the anxieties of the great theologians? I have written about argumentation and I wonder: why our contemporaries accept to be persuaded by so many false arguments and badly constructed argumentations? I wonder if the post-war European project is better understood after three extensions of the European Union, if we have taken over accurately, at least in our culture, terms such as democracy or secularism, unless secularization needs corrections, unless the life sense has become confusing for the people nowadays. I think about many other questions related to philosophy or sociology and I try to give my own answers based on the information of the current life.

However, my interrogations are not important, but what the ones whom I have the honour to address to are important. This is why, in my inaugural speech, as a member of this prestigious University, I would start from another place. A famous executive of journal

și televiziune m-a întrebat zilele trecute : „ce va fi în următorii trei ani?”. Nu sunt , desigur, profet, dar avem nevoie de răspunsuri la astfel de întrebări, iar un universitar care își ia în serios îndatoririle este obligat să le dea.

Îmi amintesc, însă, în prealabil, două situații: prima s-a petrecut prin 1923, când distinsul rector al Universității din Cluj, Iacob Iacobovici, a respins cererea de intrare în universitate a agronomilor spunând: „aceștia nu sunt încă de universitate!”. Putem comenta dacă renumitul chimist de atunci a avut dreptate sau nu, dar un motiv rămâne de reținut: nu poți fi universitar fără a fi intelectual, iar un intelectual presupune, totuși, o concepție civică și morală și un angajament explicit pentru aceasta, pe lângă multe altele. A doua situație se petrece sub ochii noștri: dacă un universitar se desprinde din tăcerea adesea oportunistă și, oricum, costisitoare de la noi și formulează o opinie în chestiuni ale societății, diplomații de carton și noii politrucci, ce proliferază în regimul actual din România, pun imediat întrebarea aparent adâncă: cu ce partid este oare acela? Sofismul e simplu: se crede că orice opinie este partinică și, deci, pătată de subiectivitate, încât orice vorbitor în viața publică ar fi bine să fie cel mult un participant care ascultă.

Îmi asum deliberat răspunderea de a discuta pe față chestiuni de viață, cu argumente firește, chiar dacă risc, la rândul meu, să fiu taxat drept „politic”. Replica mea e simplă: țara, singura, de altfel, care a proclamat după 1989 „apolitismul” intelectualilor, România, o duce cel mai rău în Europa comunitară, iar preținșii apolitici s-au dovedit a fi anodini propagandiști de sezon. Îmi asum ceea ce Toma d’Aquino spunea cu înțelepciune – „prostia este păcat” – iar Angela Merkel a afirmat recent, cu toată energia: „creștinismul nu este apolitic”, încât, prin implicație, intelectualul, demn de nume, nu este nicidecum apolitic.

and television asked me a few days ago: “what will happen in three years from now?” Of course, I am not a prophet, but we need answers to this sort of questions, and a professor who takes seriously his duties is forced to give them.

But first I remember two situations: the first one happened in 1923, when the distinguished rector of the University of Cluj, Iacob Iacobovici, rejected the demand of the agronomists to enter the university, arguing: “these are not for the university yet!”. We may comment if the famous chemist was right or not, but a reason is left to keep: you cannot be in a university without being an intellectual, and an intellectual supposes a civic and moral conception and an explicit commitment for this, beside many other things. The second situation happens right now: if someone in the university detaches from the silence often opportunistic and, anyway, expensive and formulates an opinion related to the problems of the society, the carton diplomats and the new instructors proliferating in the current system of Romania, immediately ask the apparently deep question: what party is this supporting? The sophism is simple: it is believed that any opinion is subjective so that any speaker in the public life should be at most a participant who listens.

I deliberately assume the responsibility to discuss straight problems of life, with arguments, of course, even if I risk, at my turn, to be taxed as “political”. My answer is simple: the country, actually the only that has proclaimed the intellectuals’ indifference for politics after 1989, Romania, lives worse and worse in the European Community, and the pretended indifferent people for the policy proved to be harmless seasonal propagandists. I assume what Toma d’Aquino said with wisdom– “stupidity is a sin” – and Angela Merkel has recently affirmed with all her energy: “Christianity is not against politics”, so that, by implication, the intellectual, dignified for his name, is not at all against politics.

Vreau să răspund , așadar, la întrebarea :”ce va fi în trei ani în România?” Iau în seamă deciziile care au dus la situația actuală, de la care trebuie, în orice caz, să plecăm, pe care vreau să le evoc succint. O fac la Alba Iulia, căci aici, în locul Marii Uniri și al reangajării moderne a României, răspunderea analizei trebuie să fie mai mare. Ne amintim, firește, ce se scrie în însuflețitoarea **Declarație de la 1 Decembrie 1918**: „În domeniul vieții publice, se va instaura un regim de guvernare democratică. Drept de vot universal, secret, egal, pe bază de sistem comunal, pentru toți cetățenii bărbați și femei ce au împlinit vârsta de 21 de ani. Deplina libertate pentru presă, drept de întrunire și de asociație. Libera manifestare a spiritului și a răspândirii ideilor.”

Unde ne aflăm acum cu țara noastră? Să amintim doar că Guvernul României din 2009-2010 a „reusit” „performanța” de a scădea cu 1/3 PIB-ul României , de a genera peste 600.000 de șomeri, de a mări datoria țării la peste 90 de miliarde de Euro, de a tăia veniturile cetățenilor cu 25-63% și de a demotiva toate generațiile. „Performanța” este rară în Europa și în lume și nici o deviză n-a fost mai flagrant contrazisă, de faptele celor care au cultivat-o, pe cât este deviza „Să trăiți bine!” lansată în 2004!

Autoritățile României nu au la această oră nici o proiecție de viitor pentru țară, nici un proiect major nu este în curs de realizare, populația tânjește să lucreze, dar unitățile se închid (după ce s-au închis peste 30.000 de unități în ultimii doi ani!). În 2008, „The Economist” scria că România va suferi datorită „incompetenței” decidenților, iar Comisia Europeană arăta, în 2009, că România este vecină „incapacității administrative”. Recent, Banca Mondială acuza proiectul de buget 2010 că este făcut „după ureche”. În fapt, în 2009-2010 România a devenit univoc „lanterna roșie” a Uniunii Europene. Toate evaluările obiective, internaționale (inclusiv temerea deunăzi exprimată la Washington DC, a

Therefore, I want to answer to the question:”what will happen in three years from now in Romania?” I consider the decisions that have led to the current situation, from which we have to start, anyway, that I want to evocate succinctly. I do it in Alba Iulia, because here, in the place of the Big Unification and of the modern recommitment of Romania, the analysis responsibility should be bigger. Of course, we remember what is written in the inspiring **Declaration from December 1st, 1918**: “In the public life field, it will be installed a democratic governing system. The right to universal, secrete, equal vote, based on a communal system, for all the citizens, men and women, aged 21. The full freedom for press, the right to meetings and association. The free expression of the spirit and of spreading the ideas.”

Where are we now with our country? Let’s mention only that the Romanian Government from 2009-2010 “has managed” the “performance” to decrease with 1/3 Romania’s GIP, to generate more than 600.000 unemployed persons, to increase the country’s debt to more than 90 billion Euro, to cut the citizens’ incomes with 25-63% and to demotivate all the generations. “The performance” is rare in Europe and in the world and no motto was more flagrantly contracted by the facts of the ones cultivating it as the motto “Live well!” launched in 2004!

Romanian authorities have no projection for the future of the country, no major project is developing, the population wants to work, but the units are closing (after closing more than 30.000 units in the last two years!). In 2008, „The Economist” wrote that Romania would suffer because of the “incompetence” of the deciders, and the European Commission showed in 2009 that Romania is the neighbour of the “administrative incapacity”. Recently, the World Bank has accused the 2010 budget project for being made “by ear”. In fact, in 2009-2010 Romania became univocally “the red lantern” of the European Union. All the objective, international evaluations (including the fear of “bankruptcy” expressed in

„falimentului”) sunt negative în privința actualei României.

Mai profund decât orice, România trăiește, sub multe aspecte, cel mai grav declin instituțional de la alegerile din 1948 încoace. S-a intrat în Uniunea Europeană (începând cu decizia din decembrie 1999), în NATO (începând cu pregătirile din 1996), dar meritul nu aparține nicidecum liderilor de astăzi: nici unul dintre aceștia nu a fost în stare să închidă vreun capitol de negocieri, nici unul nu are la activ vreo faptă remarcabilă. Alegerile prezidențiale din 2009, probabil singulare în Europa actuală, au reluat „tradiția” din 1948: nu a contat ce au votat oamenii, ci cum s-au numărat voturile (după ce ministrul de interne a fost înlocuit brusc!), iar ambasaderele României (începând cu cea de la Paris), au făcut executări de voturi cu viteză record pe continent! Apoi – tot ca premieră continentală – președintele (uzând de arbitrarea sa confundare cu „suveranitatea poporului”) a rupt o bucată din PSD și o alta din PNL (împotriva votului nominal și a votului cetățenilor) și și-a creat partidute la purtător. S-a ajuns astfel la „democrația aritmetică” ce guvernează astăzi România, cu rezultatele amintite, și, apoi, la o Curte Constituțională (prin deformarea, devenită regulă, a votului în Camera Deputaților). Președintele s-a instalat în fruntea unei ierarhii, numită pe drept „africană”, în lucrările de drept constituțional, își orientează fără orizont cetele de fideli (ce amintesc de trupeții din anii treizeci) și dirijează cu rezultate mediocre o țară deocamdată înmărmurită. Samuel Huntington vorbea de emergența unui „sistem pretorian”: România confirmă diagnoza: o președinție ce destructurează instituțiile și caută fără ezitare „uzurpări constituționale” (precum slăbirea Parlamentului) și „uzurpări legislative” (reducerea la tăcere a unor cetățeni) pentru a promova un sistem ciocoiesc.

România este astăzi pradă unei patologii politice, pe care oricât am fi de

Washington DC”) are negative regarding the current Romania.

Deeper than anything, Romania lives, under many aspects, the most serious institutional decline since the 1948 elections. We entered the European Union (starting with the decision from December, 1999), in NATO (starting with the preparations from 1996), but the achievement does not belong to the leaders nowadays: none of them was able to close any chapter of negotiations, none of them has accomplished any remarkable act. The 2009 presidential elections, probably singular in the current Europe, retook over the 1948 “tradition”: it was not important what people voted, but how the votes were counted (after the minister of intern affairs was suddenly replaced!), and the embassies of Romania (starting with the one in Paris), made vote executions with a record speed on the continent! Then – still as a continental premiere – the president (by using his arbitrary confusion with the “people’s sovereignty”) broke a piece of PSD and another one of PNL (against the nominal vote and the citizens’ vote) and created little parties for him. We got thus to the “arithmetic democracy” governing Romania nowadays, with the mentioned results, and then to a Constitutional Court (by deforming the vote in the Chamber of Deputies, fact that has become a rule). The president has installed himself in front of a hierarchy called “African”, in the constitutional law papers, he directs his faithful hordes (that remind us from the troupes in the ‘30s) with no horizon and leads with mediocre results a country that is amazed for the moment. Samuel Huntington spoke about the emergence of a “praetorian system”: Romania confirms the diagnosis: a presidency that destructures the institutions and looks with no hesitation for “the constitutional usurpations” (such as the weakening of the Parliament) and “legislative usurpations” (reducing some citizens to silence) in order to promote an upstart system.

Romania is nowadays a pray for a political pathology that, as indulgent as we

îngăduitori , este realist să o luăm în seamă. Prima patologie a politicii românești actuale este „guvernarea prin antagonizare”: acum se caută conflictualizarea celor care lucrează în sfera privată cu bugetarii, mai ieri au fost opuși întreprinzătorilor salariații, acum câțiva ani, tinerii au fost mobilizați contra celor mai devreme născuți și așa mai departe. Dă rezultate o astfel de politică? Se văd bine în jur rezultatele: stagnare în epoca celei mai accentuate dinamici din lume, necompetitivitate, reducerea, fie și relativă, a performanțelor și, până la urmă, sărăcia.

De „guvernarea prin antagonizare” se leagă imediat alte patologii. Prima este „disfuncția prezidențialismului actual” : președinția se interpretează pe sine ca o forță în lupta deschisă (fie cu Parlamentul, fie cu opoziția, fie cu pensionarii, ori cu poporul) și stimulează o „con competiție sălbatică (savage competition)”, în condițiile unei politizări mai extinse decât oricând și decât în orice altă societate. A doua este „fuga de răspundere a celor care decid” : aceștia aruncă vina nereușitei pe orice („criza mondială”, „greaua moștenire”, „colapsul Greciei”, comportamentul supușilor etc.), fără ca vreun moment să își asume vreo răspundere în generarea vizibilă a crizelor actuale. A treia este „constituție fără constituționalism”: cei care conduc împing societatea într-o luptă în care nu se mai respectă nici măcar Constituția, ei înșiși (cum s-a observat , de pildă, la formarea majorității guvernamentale alternative, în 2009) căutând să se sustragă controlului constituțional. A patra este „conceperea instrumentalistă a legilor”: legile promovate spre Parlament de către decidenți nu sunt concepute pentru a exprima interesul public, ci spre a satisface interese de grup aflat în luptă. A cincea este „dictatura majorității aritmetice”: ideea profundă a democrației dintotdeauna și de pretutindeni – aceea după care s-ar putea ca un singur cetățean să aibă dreptate în fața ecrasantelor majorități aritmetice – a rămas străină actualilor lideri

can be, it is realistic for us to consider. The first pathology of the current Romanian policy is “the governing through antagonization”: now they look for the conflicts of the ones working in the sphere private with the budgetary employees, until recently they opposed to the waged entrepreneurs, a few years ago, the young people were mobilized against the ones born earlier and so on. Does such a policy have results? We can see well the results in the area: stagnation in the age of the most emphasized dynamics in the world, lack of competitiveness, reduction, even if it is relative, of the performances and, finally, poverty.

To “the governing through antagonization” we immediately connect other pathologies. The first one is “the dysfunction of the current presidentialism”: presidency is interpreted as a force in the open fight (either with the Parliament, or with the opposition, or with the retired people, or with the people) and stimulates “a savage competition”, in the conditions of a politicization more extended than anytime and than in any other society. The second one is “the deciders’ run from responsibility”: these put the guilt of failure on anything (“world crisis”, “difficult inheritance”, “Greece’s collapse”, the behaviour of the subjects etc.), without assuming, not even for a moment, any responsibility in the visible generation of the current crises. The third one is “constitution with no constitutionalism”: the leaders push the society into a fight where not even the Constitution is respected, and they (as it was noticed, for example, when forming the alternative governmental majority, in 2009) want to get away from the constitutional control. The fourth one is “the instrumentalist conception of laws”: the laws promoted towards the Parliament by the deciders are not conceived in order to express the public interest, but in order to satisfy the interests of the fighting group. The fifth one is “the dictatorship of the arithmetic majority”: the deep idea of the democracy forever and everywhere – the one according to which one

din România , iar deciziile se adoptă, mecanic, cu majorități aritmetice. A șasea maladie, care încoronează oarecum panoplia nefericită a patologiilor politicii de astăzi din România , este mitul „guvernului tare”: la noi se proclamă obsesiv dezideratul „guvernului tare”, în vreme ce orice țară civilizată preferă „guvern competent”. În practică, la noi, se ajunge, astăzi, la compromisuri de neadmis pe seama adevărului și performanțelor.

Nu această situație o voi descrie , însă, ci alta, care a făcut-o și o face posibilă: este vorba de proasta înțelegere a democrației de către cei care conduc, care face ca democrația să nu se mai deosebească îndeajuns de „consultarea maselor” din regimul de tristă amintire sau de „democrația faptelor” a militanților extremismului de odinioară. Este o neînțelegere care transformă democrația într-o simplă unealtă de promovare a intereselor de „gașcă” (pentru a folosi limbajul actualei puteri, căruia un distins intelectual ieșean îi caută zadarnic echivalentul în latină!) și de controlare a societății. Vreau să ilustrez ideea neînțelegerii democrației de către autoritățile actuale din România prin trei observații.

Prima se referă la confundarea legitimității cu legalitatea. Trec peste faptul că la guvernării de astăzi nu este vreun semn că înțeleg ce înseamnă legitimitate. Ei cred că, după un scrutin legislativ la care au participat 40% dintre alegători, iar partidul lor a obținut în jur de o treime dintre voturile exprimate, totul este în regulă. În fapt, spus fără ocolișuri, în România actuală, nu există legitimitate a deciziilor, chiar dacă, forțând “democrația aritmetică”, se obține o legalitate chinuită. Oriunde în lume, astfel de guvernări ar fi precauți, dacă ar avea cultura legitimității.

Este straniu comportamentul “aleșilor”: știind bine că nu vor mai fi aleși a doua oară, cinismul întrece orice limită înregistrată în democrațiile europene. Peste

citizen could be right in front of the overwhelming arithmetic majority – remained unknown for the current leaders in Romania, and the decisions are adopted mechanically by means of arithmetic majorities. The sixth disease, some kind of queen of the unhappy panoply of the politics nowadays in Romania, is the myth of the “strong government”: we proclaim obsessively the desideratum of the “strong government” while any civilized country prefers a “competent government”. In practice, we get nowadays to unacceptable compromises according to the truth and to the performances.

However, I will not describe this situation, but another one that has made it possible: it is about the bad understanding of the democracy by the leaders, that makes the democracy not to be different enough from the “consultation of the masses” of the system of sad memory or from the “democracy of the facts” of the militants of the old extremism. It is a misunderstanding that transforms the democracy into a simple tool of promoting the interests of “gang” (I am using the language of the current power, a word for which a distinguished intellectual from Iași seeks in vain its equivalent in Latin!) and of controlling the society. I want to illustrate the idea of misunderstanding the democracy by the current authorities in Romania by means of three observations.

The first one refers to the confusion between legitimacy and legality. I ignore the fact that the current leaders do not seem to understand what legitimacy means. They think that, after a legislative scrutiny where 40% of the electors participated, and their party obtained around a third of the expressed votes, everything is alright. Actually, in other words, in the current Romania, there is no legitimacy of the decisions even if, by forcing “the arithmetic democracy”, we obtain an oppressed legality. Anywhere in the world, such leaders would be precautionary, if they had the legitimacy culture.

The “elected people’s” behaviour is strange: knowing that they will not be elected

noapte, unii devin “independenți” (ceea ce este, în fond, ilegal, oricând aceștia putând fi acționați în justiție de către cei care i-au votat cu sigla unui partid cu tot!) și relativizează, oportunist, toate opiniile lor anterioare. Alții spun în privat ceea ce cred cu adevărat despre guvernanți, pentru ca în declarații publice să își umfle pieptul, ca eroici apărători ai liniei partidului. “Reprezentarea poporului” care i-a ales au uitat-o cu totul, în numele “mandatului imperativ” al partidului, care îi târâie în soluții proaste.

Guvernanții actuali din România nu înțeleg că democrația nu se lasă redusă la număratoarea voturilor și la stabilirea celui care are un vot în plus. „Democrația aritmetică” și “dictatura majorității aritmetice” au fost criticate plenar de cultura democratică a lumii civilizate, iar un democrat onest știe că un consens cât mai larg, mai ales atunci când aritmetica este subțire (câteva voturi în Parlament în plus) sau discutabilă (în definitiv, ce ar fi fost dacă la alegerile prezidențiale din 2009 numărarea voturilor ar fi fost alta? sau dacă se lua în seamă victoria în țară a candidatului rival?) este soluția înțeleaptă. Carpaticii democrați de mucava nu înțeleg – se vede prea bine – ce înseamnă democrația. Până la urmă, pentru ei, poporul este cel care nu este bun (după cum arată și remarca unuia: “nu se obțin banii de la Bruxelles, căci se lucrează cu români!” sau invitația recentă a președintelui la “a folosi libertatea câștigată pentru a părăsi țara”).

Peste toate, cei care administrează România actuală nu înțeleg legătura indisolubilă dintre democrație și valoarea profesională a reprezentanților. Precum odinioară Ceaușescu, puterea apelează la persoane de calitate îndoielnică, încât, pe de-o parte, să nu fie vreun pericol de concurență din partea acestora și, pe de altă parte, să se poată oricând arunca vina pe cineva. La rândul lor, persoanele acestea reproduc nivelul redus de competență și onestitate: cei pe care îi numesc sunt,

for the second time, the cynicism crosses any limit registered in the European democracies. Suddenly, some of them become “independent” (that is basically illegal because they can be acted in justice anytime by the ones who had voted them, including the logo of the party!) and relativize in an opportunist manner all their previous opinions. Others say in private what they really think about the leaders and, in the public declarations, they are proud, heroic protectors of the party line. “The representation of the people” who elected them was completely forgotten by them, in the name of the “imperative mandate” of the party that drags them into bad solutions.

The current leaders in Romania do not understand that democracy is not reduced to counting votes and establishing who has more votes. “The arithmetic democracy” and “the dictatorship of the arithmetic majority” have been plenary criticized by the democratic culture of the civilized world, and a honest democrat knows that a larger consensus, especially when the arithmetic is thin (some votes in plus in the Parliament) or discussable (after all, what would have happened if the votes had been differently counted at the presidential elections from 2009? Or if we had considered the victory of the rival candidate inside the country?) is the wise solution. The democrat Carpathians of pasteboard do not understand – it is clear – what democracy means. After all, for them, the people is not good (as it is shown by the remark of one of them: “we do not obtain money from Brussels, because we work with Romanians!” or the recent invitation of the president to “use the achieved freedom for leaving the country”).

Moreover, the ones who administrate the current Romania do not understand the indissoluble connection between democracy and the professional value of the representatives. Like Ceausescu in the old times, the power calls dubious persons whereas, on one hand, there is no competitiveness danger from them and, on the

deopotrivă, mai curând incompetenți, docili, agresivi, cu destule pete la activ. O țară care are nevoie, ca de aer, de persoane competente și integre, capabile să imagineze, să gândească și să implementeze soluții chibzuite, cade astfel pradă unor administratori nepricepuți, care o trag în jos. Cu un preț uriaș, însă, pe care îl plătește, ceas de ceas, inevitabil, fiecare cetățean.

Peste toate, însă, din păcate, sărăcia inundă cu repeziciune, din nou, România – fapt care ar trebui să îi pună cel puțin pe gânduri pe propagandiștii politici din zilele noastre. Efectele sunt multiple: neputința capitalizării, scurgerea rapidă de resurse și pierderea prestigiului internațional. Bucureștiul este vizitat rar, din complezență, reprezentanții români contează doar formal (dacă nu cumva sunt ignorați sau ațipesc la reuniuni, cum se poate observa în tot mai multe filmări), adesea ei nu înțeleg problemele puse în discuție, singurele instituții internaționale (precum CEPES), care mai existau la București, au fost desființate, nu s-au putut folosi resursele Uniunii Europene și susținerea SUA.

La aceste premise lăuntrice României actuale, sunt de adăugat, pentru a putea răspunde la întrebarea “ce va fi în trei ani?”, premise contextuale. Le enumăr cât mai succint. Competiția internațională stimulată de globalizare și de criza declanșată în 2008 se va intensifica. Centrul economic al lumii se mută în Asia de Sud-Est. SUA rămâne principalul actor al lumii, dar China se ridică la rangul celei de a doua supraputeri, Rusia revine printre forțele hotărâtoare, iar alianța Franța, Germania, Rusia va avea un cuvânt mai greu de spus. Societățile avansate trec deja la “noua economie”, iar “statul social” este supus unei revizuirii profunde și promițătoare.

Ce va fi România în următorii trei ani depinde de ceea ce ea face acum, în condițiile date de premisele amintite. Nu se poate răspunde concret la întrebarea “ce

other hand, we may always accuse someone else. At their turn, these persons reproduce the reduced level of competence and honesty: the ones they assign are at the same time incompetent, docile, aggressive, having enough marks at present. A country that needs imperiously competent and incorruptible persons who are able to devise, to think and to implement wise solutions, is the pray of some unskilled administrators that pull it down. With a huge price paid, unavoidably, by every citizen, permanently.

Moreover, unfortunately poverty quickly drowns Romania again – fact that should make the political propagandists of these days think twice. The effects are multiple: the impossibility of capitalization, the fast leakage of resources and the loss of the international prestige. Bucharest is rarely visited, for complaisance, the Romanian representatives are only formally important (unless they are ignored or unless they fall asleep at the reunions, as we may notice in more and more videos), they often do not understand the discussed problems, the only international institutions (such as CEPES), that were in Bucharest were abolished, we could not use the resources of the European Union and the support of USA.

To these inside premises of the current Romania, we add contextual premises, in order to be able to answer the question “what will happen in three years from now?”. I will enumerate them as succinctly as possible. The international competition stimulated by the globalization and by the crisis unleashed in 2008 is emphasized. The world economical centre moves to South-Eastern Asia. USA remains the main actor of the world, but China gets the rank of the second superpower, Russia comes back among the deciding forces and the alliance between France, Germany, Russia has more and more influence. The advanced societies already pass to the “new economy”, and the “social status” is submitted to a deep and promising revision.

What will happen in Romania in three years from now depends on what it does now,

este de făcut?” fără a lămuri în prealabil “cine poate face?”. Cu datele pe care le are la activ (alegeri fracturate, incapacitate administrativă, îmbrățișarea modelului african, selectarea mediocrilor în roluri publice etc.) actuala putere – președinte, guvern, aparat – nu va scoate România din cea mai gravă criză a istoriei ei moderne. Dacă se va încerca prelungirea acestei puteri – ceea ce este de așteptat să se forțeze – situația românilor se va înrăutăți, fie și în termeni doar relativi.

Eroarea politicii actuale este de direcție – înainte de a fi de alte naturi, și ele importante. Atunci când la începutul anului 2009, s-a configurat dezechilibrul bugetar, în loc să se consulte specialiști reali și să se caute o direcție de dezvoltare pentru România, s-a apucat direcția comprimării activităților – care a fost și este oriunde în lume contraproductivă. Spus mai simplu: abordarea oficială din România, a crizei financiare și economice începută în 2008, este eronată! Nu s-a lămurit nici un moment proveniența crizei (cum s-a produs criza? ce decizii au fost luate în prealabil? cine le-a luat? a cui este răspunderea?) și se izolează, în abordare, deficitul bugetar, ce este acuzat exclusiv, de structura bugetului, ultima re rupe de economie, iar economia de politici și de mișcările din societate. Izolările acestea, triple, ar fi chestiune de interes doar euristic dacă nu s-ar lua decizii pe baza lor. Aceste decizii nu dau rezultate nu numai pentru că ating interesele foarte multor oameni, nu doar pentru că cetățenii sunt afectați și-și exprimă nemulțumirea. Ele nu dau rezultate deoarece sunt greșite tocmai din punct de vedere economic, iar dovada peremptorie este împrejurarea că nici o țară nu practică astfel de “soluții”.

România s-a umplut între timp de mistificări, care împiedică înainte de orice discutarea onestă a situației. Se decretează de sus că numai cu o persoană anume “România va traversa deșertul”. Că nimeni nu are proiecte alternative. Că de vină este “criza mondială”. Că am fi după două

in the conditions given by the mentioned premises. We may not answer concretely to the question “what can we do?” without solving the problem of “who can do it?”. With the information it currently has (fractured elections, administrative incapacity, embracing of the African model, selecting the mediocre people for the public roles etc.) the current power – president, government, device – will not get Romania out of the most serious crises of its modern history. If we try to prolong this power – what is expected to be forced – the Romanians’ situation will get worse, even in relative terms.

The error of the current policy is directive (before having other important natures. At the beginning of the year 2009, when it was configured the budgetary unbalance, instead of consulting real specialists and of seeking a development direction for Romania, we took the direction of compressing the activities – that has been counter-productive anywhere in the world. In other words: the official approach in Romania of the financial and economical crisis that has started in 2008 is wrong! It has never been cleared the crisis provenience (how was the crisis produced? What decisions were subsequently made? Who made the decisions? Whose responsibility is it?) and it is isolated, in approach, the budgetary deficit that is exclusively accused by the budget structure, the last economy break and the economy of policies and of movements in the society. These triple isolations would be a problem of heuristic interest if there were not decisions made based on them. These decisions do not give results only because they reach the interests of very many people, not only because the citizens are affected and they express their dissatisfaction. They do not give results because they are economically wrong and the peremptory evidence is the circumstance that no country practices such “solutions”.

Romania has been meanwhile filled with mystifications that stop the honest discussion of the situation. It is decided from

decenii de erori. Și altele. Ca și în anii optzeci, înaintea de înlocuirea lui Ceaușescu, este de procedat astăzi la demistificări și la aducerea pe agenda publică a veritabilelor probleme ale țării.

Situația țării este pe muchie (tehnologic, economic, social, politic, cultural), încât la întrebarea "câți ani vor trebui reparației celor stricate în 2009-2010?" economiști de bună calificare spun aproape automat opt-zece ani. Este adevărat că Paul Krugman argumenta nu de mult că și criza din 1929 s-a încheiat abia în 1945! Eu cred că schimbarea politică neîntârziată din România ar pune țara în mișcare în trei-șase luni, iar un nou mod de dezvoltare ar putea fi instalat destul de repede, cu cetățeni pricepuți și devotați. În puțini ani, România nu numai că ar înlătura daunele grele ale lui 2009-2010, dar ar reintra între țările respectate ale lumii.

Nu vreau să proiectăm utopii sau să ne lăsăm în seama reveriilor. Dar nici nu este cazul să se cedeze actualelor direcții și persoane, demult compromise. Este vorba de a ne clarifica și de a acționa energetic, ca altădată la Alba Iulia. Pun în joc, fie și numai numindu-le aici, șapte concepte ale schimbării: "stat ca păzitor al ordinii", "democrație ca formă de viață", "noua industrializare", "consolidare a pieței interne", "independența justiției", "descentralizare prin subsidiaritate", "reconstrucția democratică a statului" și lansarea dialogului în societate.

Deunăzi, la Torun și Roma m-a întâmpinat aceeași întrebare: ce ați face în România, ce deviză ați recomanda? Am răspuns fără ezitare cu o formulă biblică deja folosită cu succes de multe ori în istorie: "Nu vă fie frică!". Am adăugat, însă, o formulă cu aceeași origine: "Să trăim în adevăr!". Curajul și adevărul ar fi timpul să redevină virtuți carpatice! Dar se cuvine să fim lucizi: nu pot deveni astfel de virtuți fără acțiunea conștientă și responsabilă a intelectualității.

Ce va fi peste trei ani? să răspund la

above that only with a certain person "Romania will cross the desert". That nobody has alternative projects. That the "world crisis" is guilty. That we suffer the consequences of two decades of errors. And others. Like in the '80s, before replacing Ceausescu, nowadays it is to proceed to the demystifications and to bringing to the public agenda the real problems of the country.

The situation of the country is at limit (technologically, economically, socially, politically, culturally), so that, to the question "how many years does the reparation of the things broken in 2009-2010 need?" good economists answer almost automatically 8-10 years. It is true that Paul Krugman has recently argued that the 1929 crisis ended in 1945! I think that the early political change in Romania would mobilise the country in three-six months, and a new developing way could be quickly installed, with skilled and devoted citizens. In a few years, Romania not only would remove the hard damages of 2009-2010, but it would also re-enter among the respected countries of the world.

I do not want to project utopias or to dream. But we should not give up in front of the current directions and persons that have been compromised a long time ago. It is about clarifying and acting energetically, like in Alba Iulia in the old times. I involve, even only by naming them here, seven concepts of the change: "the state as the guardian of the order stat", "democracy as a life style", "the new industrialization", "reinforcement of the inside market", "justice independence", "decentralization by subsidiarity", "democratic reconstruction of the state" and launching the dialogue in the society.

The other day, in Torun and Rome, I found the same question: what would we do in Romania, what motto would you recommend? I answered with no hesitation with a Biblical formula already successfully used many times in history: "Do not be afraid!". But I also added a formula having the same origins: "Let's live in the truth!". The courage and the truth should become Carpathian virtues again!

întrebarea cu care am început. Dacă se continuă ceea ce este acum, atunci vom avea o țară lovită de sărăcie, la coada Europei, în care unii se vor bucura că au ceva mai mult decât alții. Dar toți vor suferi, fizic și nefizic, sub o cohortă de trupeți care vor avea o victorie poate ceva mai puțin stingherită decât a fraților de spirit, adoptați incult și, poate, involuntar, precum Goebbels sau Sauckel. Îmi amintesc că în dramatica dezbatere din Germania anilor treizeci asupra cauzelor prăbușirii democrației în țara sa Thomas Mann a atras atenția asupra venirii la conducerea țării a categoriei celor mai necalificați și mai corupți. În intervenția la: „Vocea Americii”, din 10 aprilie 1945, celebrul romancier trăgea astfel bilanțul: „În Germania acum doisprezece ani, ultimii și cei mai de jos, din punct de vedere uman, au venit la conducere și au determinat fața țării”. Bilanțul era trist, catastrofa Germaniei se produsese. La noi trebuie, oare, așteptată prăbușirea mai departe, fie ea și pașnică?

Dacă curajul și pasiunea adevărului vor prevala, dacă intelectualii acestei țări își vor spune cuvântul, atunci va fi altfel. Ne amintim ce spunea Seaton Watson: „toate trăsăturile menționate, mizeria țăranilor, brutalitatea birocratică, educația falsă și o clasă privilegiată căreia îi lipsește orice simț al responsabilității sociale, ai căror cei mai privilegiați membri au fost gata să-și trădeze de la o zi la alta principiile, în schimbul unei primiri la liderul suprem, toate acestea au existat în România în grad proeminent”. Iar acestea le scria un foarte mare filo-român, în cartea *Eastern Europe between the wars* (Cambridge University Press, 1945). Citez, în continuare: „Democrația nu poate înflori în astfel de atmosferă. Procesul decăderii a mers în România mai departe decât în alte părți ale Europei răsăritene. Nici un progres nu va fi făcut până când nu se abandonează aceste metehne iar o nouă abordare va fi pregătită să-i ia locul. Perioada tranziției va fi lungă

But we should be lucid: they cannot become such virtues without the conscious and responsible action of intellectuality.

What will happen in three years from now? I should answer to the question by means of which I have started. If we go on as we do right now, we will have a poor country, the last one in Europe, where some will be glad that they have a bit more than others. But everybody will suffer physically and non-physically, under a group of troupes that will have a smaller victory, perhaps, than the one of their spirit brothers, non-culturally adopted and, maybe with no will, such as Goebbels or Sauckel. I remember that, in the dramatic debate in Germany in the '30s on the causes of the democracy crash in his country, Thomas Mann attracted the attention to the country leading by the category of the most unqualified and corrupted people. In the intervention to: „America's Voice”, from April 10th, 1945, the famous novelist concluded: “Twelve years ago, in Germany, the last and the lowest ones, from the human viewpoint, came to lead and determined the country face”. The conclusion was sad, Germany's catastrophe had been produced. Should we expect the crash, even if it is peaceful?

If the courage and the passion of the truth prevail, if the intellectuals of this country say their words, then it will be differently. We remember what Seaton Watson said: “all the mentioned features, the peasants' misery, the bureaucratic brutality, the fake education and a privileged class with no sense of social responsibility, whose most privileged members were ready anytime to betray their principles, in exchange for the supreme leader, all of these prominently existed in Romania”. And these were written by a great philo-Romanian in the book *Eastern Europe between the wars* (Cambridge University Press, 1945). I further quote: “Democracy cannot blossom in such an atmosphere. The decline process has gone further in Romania than in other parts of the Eastern Europe. There will be no progress until we leave these bad habits and a new approach is ready to

și dureroasă. Dar atunci când va fi încheiată, marile energii și calități ale poporului român, al doilea ca efectiv și probabil cel mai talentat în Europa răsăriteană, îi va asigura acea poziție onorabilă pe care nu a fost încă în stare să o atingă”. Nu ar fi cazul ca intelectualii să se decidă și să încheie astăzi, în sfârșit, acea tranziție lungă și dureroasă?

replace it. The time of transition will be long and painful. But when it is contracted, the big energies and qualities of the Romanian people, the second one as effective and probably the most talented one in the Eastern Europe, it will provide for it that honourable position that it could not reach”. Should not the intellectuals decide and finally contract today that long and painful transition?